

Aggteleken

— Leírás —

Irta: Páczay Mihály

I.

Száraz, heves forró nyárba
Hegyét, völgyet összejárva,
Izzadságig fölhevülve
Értem Torna és Gömörbe.

Hol a Szuha vize fakad
Mélyen, mélyen a föld alatt
Ott van egy nagy, csodás üreg,
Kicsi falu, ez: — Aggtelek.

Földje gazdag, jól is terem,
Búza nem nő sehol szebben,
De honnan a Szuha ered,
Alig terem aszott gyepet.

Mint a hol bösz villám csap át
Leszakítva — hegyoldalát,
Ugy áll e hely szikla-köve,
Mintha szólná: „Ide menj be”.

Ha nincs semmi földem felett,
Rejtett kincsem benn felleled,
— Vezetőm szóljt ajtót nyitva:
„Uram ez itt a — Baradla !”

II.

Sötét üreg tán a Pokol...
Hogy zörömböl, hogy zakatol...
Míg e néma gondolattal
Bámultam a sötétséget,
Beléptünk és ő meggyújtott
Két, hatalmas, nagy-nagy mécset.

Megszűnt a nap forró heve.
Élve voltunk eltemetve.
Megindultunk a tér tágult,
S mint egy sirbolt padmolyába,
Báméskodtam borzalommal,
E rémséges éjszakába.

Sehol élő csak mi ketten...
Vezetőm ment, én követtem.
Véget ért a „főbejárat”
Jobbra térve lehajoltunk.
Szűk nyíláson, bő fülkébe
Kanyarodott kurta utunk.

Denevérek rebbentek fel,
Csapongtak szerte-széjjel.
Körül barna kutya, macska,
Sok százféle furcsa állat,
Mi csak a mész cseppenésből
Képződhetik, vagy kiválhat.

Némelyiket, mint a gyermek,
Ha ismeri vágya gerjed,
Nézegettem, tapintottam.
Ujjam hegyén mész-szemeselek
Érzékelve bizonyítják,
Hogy nem élő lények ezek.

Bátorabban tértem vissza
Kérdéseimmel vége, hossza
Nem volt többé. Gyalog uttól
Bármennyire fájt is lábam,
Elfeledtem a „Baradla”
— „Denevérek barlangjában”.

III.

Bérczek hazájában, ha az utas fárad,
Hűsítő cseppivel buzgó forrás árad.
Hűsítő itallal Baradla mélyiben
„Király kutja” szolgál, hol az ember pihen.

Kicsike csermelye nem veszi az utat,
Csörgő csacsogással sötétben is futhat.
Közel „Styx” vizébe, melynek vize kristály
Lerajzolja képét, ki pallóján megállt.

Ezen áthaladva fel és alá út megy,
Balra emelkedő, mint valami kis hegy.
Boltozatos ívén ezer csepkő alak,
Cseppenő csepepektől síkosul az alap.

Vízzel szembe járva, mint óriás bagoly,
Sötétlő pont látszik, távolabb valahol.
Mécsesünk fényeitől szürkül a mit láttunk,
Hozzá érve, széles üreg ajtót látunk.

Egy lépéssel beljebb gyönyörű „Nagy-templomban”,
Lehet imátkozni hófehér kőpadon.
Fehérből, ragyogóbb mindennél az „Oltár”,
Melyet emberi kéz soha, sohse csinál.

Odább egyik ponton hajlik az ívezet,
Melyen „Kis templomba” keskeny nyílás vezet.
Ibolyaszín, kékes csillár van szerteszét,
S hallani légnak sugdolódzó nesztét.

Ott áll „Mózes” szobra „Szűz Mária” előtt.
Közöttük a nagy tér jelzi az időt,
Melyben az emberek össze-vissza dőlve
Alusszák álmukat, mint a temetőbe.

Egy óriás szobor Máriához közel
Fején koronát tart s pálcát a jobb kézzel.
Arcát vonalozza ezüst-fehér szakáll,
Megható, tisztos ősz, ez — „Szent István király!”

Térdre bocsátkozva kőzik tizenhárman,
Kik búsulnak némán a „Siralomházban”
Földig érő, fehér ruhalepel rajtuk,
Ki ne ismerné fel!? „Aradi vértanúk.”

Hátuk megett szent hely a „Delphii templom”
Fáklya füstös köve valóságos lim-lom.
Oszlopos sipokkal egy „Ledőlt orgona”.
„Alexandrin könyvtár „körbe egész fala.

Köralakú nyílás az orgona mellett,
Melyen a kutató boldogságba mehet,
„Paradicsom kertbe” ott „Ádám és Éva”
Sebzett fejű „Ábel” vére mintha folyana.

Összehúzott vállal, bűnös, vad marcona
Nézi búsán bűnét, akár „Kain” volna!
Rózsaszínű cseppkő mind-mind valamennyi,
Csak Kainnak kellett feketévé lenni.

Fekete Kainhoz pár lépésnyi távol
Zeng édes, lágy dallam „Dávid hárfájából”.
Legrégibb csodái a vén Baradlának
Styx vize folyásán szebb s újabbak várnak.

IV.

Elalvó szemére
Ha leszáll az álom,
Hihetetlen képek
Rémítők vagy szépek
Vannak körülötte
Ismeretlen tájon

De ki Baradlának
Hosszú alagútján
Styx vize mentében
Halad mint egy réven
Feledje az álmot,
Várjon való utján.

Lesz szép álma helyett
Száz féle új csoda.
„Két kerék nyoma” van
Puha mész talajon,
Ki tudja, hogy mikor
S hogyan került oda!?

Mert a „Nagy ebédlő”
S „Reviczky oszlopa”,
Asztalok és fapad
Mélyen a föld alatt
Mind emberi munka
S csak szegényes pompa.

De a „Libanon hegy”
Cseppkövein cédrusa
S a „Diana templom”
Mész-kaviccsos halmon
Természeti remek!
Barlangeső mossa.

Oda látszik hozzá
A legnagyobb szerűbb
Ragyogó „Gyémánthegy”
S midőn reá fény megy
Minden pontja csillog
Mint millió gyűrű.

Ködös léghen úszva,
Mint felhő sötétben
Tűnik fel élénkbe
„Sinai hegy” képe.
Mutatja, hogy itt is
Jelen van az isten!

Sötétebb oldalon
Zúg a „Niagara”
Tornyos vízesése
Lenn mély öblöt vése.
Ez az „Új-baradla”
Leglármasabb ura!

Közelben áll régi
Ódon „Török-mecset”,
Tetőnél a széle
Badnin erkélye
Melynél hívebb képet
Nem rajzolhat ecset.

Szép „Tündér-vár” amott
Aljában hús víz folyt.
Partjain a „Nimphák”
Az érkezőt hívják.
Csalfa mozdulással
Sok a vízbe hajol.

Víztükre képöket
Visszaadja híven.
S a „gipszek” alakja
Magsokszorosítva,
Vénuszi képekben
Megmozdul a vízben.

Csábító gyönyörrel
Ma el vagyunk telve,
Pillantásnyi távol
Függ a boltozatrul
Lezuhanó félben
„Semiramis kertje”.

Alatta mehetünk
A „Tempe völgyébe”,
Nézzük borzadályljal,
Hogy tán a halállal
Fognak szemébe nézni.
Ilyen a föld népe!

Szereti a csodát,
Kedveli a szépet,
De amikor látja
Ott lehet halála:
Elkerülni vágyik
Mert kevés az élet.

Pedig a sok alak,
Mely mellett haladnak
„Nagy Sándor”, „Salamon”,
„Szent László” egy soron
Mindenik mutatja
Hogy halandók vagyunk

De ki vágyna halni,
Ha élni lehet?
Ki már szépet látott
Nem hibás, ha vágyott
Tempe völgyében is
Látni újat, szebbet

Helyről-helyre menve
Vágyát feltalálja.
„Világító bérczen”,
Hogy jön fel egészen
Két lámpafény által
A nap glóriája.

Ment még vaksötétben
Egyedül lenn marad,
Megyen vezetője
Nagy sziklatetőre
S lámpái fényitől
Nap kél a föld alatt.

Az „Apolló” termén
Áthaladva innen
Látszik rút „Pokolház”
Hol „Czerberus” vigyáz,
Hol cseppkövekből
Senki el ne vigyen.

Oda teremtett
Ez a szörnyű állat
Hát őrizés végett,
Hol „Új barlang végett”
„Jósvafő” községnél
Az emberek vágta.

Öt órai úttal
Itt lát napvilágot,
Ki egy csodás világ
S Felső-Magyarország
Európai hírű
Barlangjába vágyott!